

DELAJSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 7.

Sreda, 25. januarja 1933.

Leto VIII.

Skrajšanje delovnega časa preuranjeno za delodajalce.

V Ženevi so se postavili delodajalski zastopniki enostavno na stališče, da se imajo samo posvetovati o tem, ali je skrajšanje delovnega časa primerno za ublažitev gospodarske socialne krize ali ne. In končno so rekli, da bi tak ukrep — oškodoval gospodarstvo.

Tako stališče more zavzeti le človek ali zastopnik, ki noče upoštevati interesov družbe, marveč upošteva le interese ožje kapitalistične družbe. Zakaj, zaradi napredka tehnike se mnogo več producira v krajšem času. Blaga se producira in pridela dovolj, toda gnije in uničujejo ga, dočim milijoni ljudi nimajo od česa živeti in se ne s čim oblačiti. Ali kapitalisti in njihovi agenti tega nočejo slišati. To niso argumenti!

Produktivnost dela se je povečala; to je zasluga človeške kulture in civilizacije. Ali pomočke za povečano produktivnost so si osvojili kapitalisti, kakor bi bili ti sad njihovega dela. In tudi to niso argumenti!

Nevzdržne razmere morajo neizogibno vesti do izbruha nejevolje; do izbruha ne iz sovraštva, marveč iz obupa v borbi za svojo živlensko eksistenco. Tudi to niso argumenti!

Tako! Tu nam mora zastati zdrav razum.

Socialnih razmer kot posledice gospodarske krize je kriv sistem. Za to spoznanje ni treba posebne modrosti. Zadostujejo naravno razviti zdravi možgani. In vendar vlada v delodajalskih zastopnikih in njih agentih taka zakrknjenost, da rajši vidijo, če pogine polovica človeštva, kakor pa, da bi se razgovorili vsaj o potrebnih reformah. Ne! Nič! Dalje jadrajmo, pa pustimo nerazski svet ob strani.

Tako nastopanje ni več resno, je igranje z ognjem. In eno nas uči ta delodajalska trdovratnost, namreč: da mora biti trdovratnost tudi na naši strani. Naravno je utemeljena, zato opravičena.

Nujno skrajšanje delovnega časa bo delavstvo doseglo le z — bojem.

Proračunske težave v Franciji in uradniške plače.

Socialisti se z vso odločnostjo upirajo znižanju uradniških plač v svrhu saniranja proračuna. Tudi uradniška organizacija je najenergičnejše protestirala proti nameri. Zato so znižali vojni kredit za 5%, lani pa tudi za 10%. Ostali primanjkljaj bodo krili, če bo proračun sprejet, z doklado na delniške družbe. Ob tej priliki je tudi predsednik republike, Lebrun predlagal, da naj se mu znižajo prejemki za 10%. Istotako se znižajo tudi prejemki ministrov in državnih podtajnikov za 10%. — Hraniti mora pač tudi današnji sistem, kjer lahko hrani.

Devizno olajšavo je dovolila avstrijska narodna banka. V svrhu oživiljenja tujskega prometa se dovoljuje potnikom in inozemstvu na podlagi potnih listov nabava deviz v višini 2000 šilingov, s katerimi smejo v zasebnem kliringu v inozemstvu svobodno razpolagati.

Strokovna komisija o uporabi kreditov za zasilna dela.

Svobodne strokovne organizacije ukrenite kar se vam zdi potrebno!

Tajništvo Strokovne komisije nas obvešča: Naša stalna zahteva, da se podpro brezposelni delavci in nameščenci v tej težki krizi iz državnih sredstev, je imela vendar delen uspeh. Kakor veste, se je dovolilo za našo banovino 5.8 milijona za zasilna dela. Od tega naj bi ostalo rezervirano za industrijsko in obrtno delavstvo 1.8 milijona dinarjev. Za direktne podpore v živilih je določen le nezaten znesek 400.000 Din. Vse to je še vedno v silnem nesorazmerju z zneski, ki so jih delavci na mezdah izgubili in predstavlja le pomoč v najhujši sili.

Prvo polovico državne podpore — v znesku 3 milijone dinarjev — je banska uprava že prejela.

Naloga delavskih zaupnikov in delavskih strokovnih organizacij je sedaj, da postopajo v interesu čim pravilnejše uporabe teh kreditov takole:

1. Vsem pomoči potrebnim svetujte, naj se obračajo po pomoč na občine rednega bivališča. To bo imelo za posledico, da bodo pritiskale tudi občine na sreze v svrhu pravilne daljše porazdelitve srezom dovoljenih kreditov.

2. Storitve vse, kar je v Vaši moči, da priborite delavskim organizacijam zastopstvo v krajevnih pomožnih odborih in občinskih odsekih, ki bodo s pomožno akcijo poverjeni, da boste mogli na pravilno porazdelitev odobrenih kreditov neposredno uplovati.

3. Pravilna porazdelitev kreditov je ta, da se organizirajo zasilna dela tako, da se državna podpora ne bo uporabljala za nabavke materiala, temveč izključno za delavske mezde. Za material se morajo najti druga pokritja. Zahtevajte dalje, da se zaposlujejo pri zasilnih delih izključno tisti, katerih preživljanje je ogroženo.

Čehoslovaški Nemci hočejo avtonomijo.

Predloga za ustanovitev narodnega sveta.

Sudetski Nemci na Čehoslovaškem, ki štejejo nad tri milijone prebivalcev, bi radi imeli nekakšen svoj parlament. Poslanec Kalina je predložil načrt, v katerem zahteva zasilni parlament 120 članov izmed parlamentarnih poslancev in čeških in moravskih deželnih zastopov. dalje ravnotoliko zastopnikov vseh sudetskonskih gospodarskih, strokovnih in zadrugnih zvez, in tretjič enakega števila zastopnikov kulturnih ustanov in družb. Ta parlament bi imenovali Nemci narodni svet. V mešanih okrajih naj bi bili zastopani obe narodnosti.

Čehoslovaška vlada predloga ni direktno zavrnila, ker uvideva potrebo sodelovanja z narodom. Zato predlaga naučni minister, da naj se organizira v vseh inštancah šolstva manjšinske oddelke. Nemci bi radi ustanovili to organizacijo, da se o svojih zahtevah prej posvetujejo v svetu v svrhu enotnega nastopanja. Zdi se pa nam, da je načrt povsem meščanskopolitičen, ker hoče izključiti demokracijo in uvesti nekako stanovsko zastopstvo obenem s par-

Tudi krediti, ki niso namenjeni za obrtno delavstvo, se morajo tako uporabiti. Oni se tudi lahko tako uporabijo, ker je pomanjkanje tudi na podeželju veliko. V Sloveniji je nad 70.000 rodbin brez posesti ali s posestjo po 2 ha (3.5 orala) polja in travnikov. Ako se zaposluje pri zasilnih delih, financiranih iz te akcije, bogatejši, bodo morali zato ti najpogostejši stradati.

4. Kjer je sila huda in bi se z organizacijo del zavlačevalo, ali bi zato čas ne bil prikladen, zahtevajte, da se bodo izplačevali predurmi za dela, ki se bodo kasneje izvršila.

5. Da bi prišlo kolikor mogoče veliko ljudi na vrsto, je gledati na to, da se bodo skupine zaposlenih pri zasilnih delih izmenjavale. Ako bo dobil tisti, ki je bil zaposlen recimo en teden, hrano in živila za več tednov, se bo najlažje preprečilo, da bi se z odškodninami za zasilna dela tlačile redne mezde.

Pri teh delih mora biti plačano delo bolje, kakor običajno delo, ne pa slabše.

Tako se bo lahko zahtevala pri delu tudi polna storitev in delovna disciplina.

7. Organiziranje zasilnih del je poverjeno srezskim načelstvom. Vendar ni nikjer predpisano, kakšna naj bodo ta dela, zlasti ni zabranjeno, da ne bi smeli biti zaposleni obrtni delavci pri tem v svoji stroki. Ako imate tozadevno kako misel in načrt, javite to srezkemu načelstvu.

8. Zlasti važno je to za zasebne nameščence. Če sama organizacija zasilnih del in brezposelnega skrbstva bi zahtevala, ako naj bi bila dobra, sodelovanja velikega števila zasebnih nameščencev. Organizacije zasebnih nameščencev naj skrbijo zato, da se bodo preodkazala zasebnim nameščencem njim primerna dela.

Pozivamo vse strokovne organizacije in delavske zaupnike, da vplivajo na izvajanje pomožne akcije v zgoraj naznačenih pravicah!

O dolgovih bodo razpravljali.

Hoover in Roosevelt sta imela konference, na katerih sta se zedinila, da se naj uvedejo razgovori glede vojnih dolgov. Namen te politike je, obvarovati ameriško trgovino pred konkurenco. Zato tudi zahtevata oba, da se uveljavi zopet zlata valuta, ki jo je opustilo že 45 držav. Angleški funt neprestano pada, kar ogroža zlasti ameriški trg. Ti dogovori naj bi se izvršili še pred svetovno gospodarsko konferenco. — Tako se pripravlja kapitalizem, ki se hoče potem konference še bolje organizirati.

Boj strokovnih organizacij in rodbinsko življenje.

Delavska rodbina bi morala postati žarišče razredne zavesti.

Rodbinsko življenje se nahaja v velikem izpreminjevalnem procesu. V mnogih primerih je izprememba žal v resnici prinesla ruin rodbine. Tudi med delovnim ljudstvom. Boda je porušila rodbinski mir. Nezaposlenost je izmaknila podlago rodbinski miselnosti. V vednem nezadovoljstvu živita mož in žena danes premnogokrat drug poleg drugega. In otroci nimajo doma, v katerem bi utegnili njih duša dobro uspevati. Rodbina potrebuje, kakor vsak kulturni pojav, zdrava socialna tla, in boj strokovnih organizacij za eksistenco je torej več kakor boj za kruh.

Toda boj strokovnih organizacij ne pomeni s svojimi gospodarskimi uspehi osvoboditve za rodbino. Strokovna misel da rodbini lahko tudi novo vsebino, novo doživetje, nove dolžnosti. Že danes. In mi moramo kulturne odnose med bojem strokovnih organizacij in rodbino uvideti. V velikem izpreminjevalnem procesu, ki ga doživlja danes rodbinska miselnost, je tudi strokovno gibanje ustvarjajoča in razdirajoča sila.

Nekdaj se je vršilo rodbinsko življenje kar poleg ostalega življenja. Rodbinsko življenje ni bilo nič udeleženo na velikih dogodkih tam zunaj. Mladina je bila popolnoma brez pomena. Žena ni imela nikakršne politične pravice. V gospodarskem življenju ni imela nobene vloge. Samo mož je nekaj veljal, pa tudi ta le malo. Kaj je bilo treba tu v rodbini govoriti o nalogah, ki jih nudi življenje? Duhovni horizont rodbine je bil ozek. Godba, umetnost, sta bili v srečnem slučaju, edina duševna snov v starih rodbinah. Temeljito se je pa danes veliko sožitje tam zunaj izpremenilo. Mož je v demokratični državi osebnostni ustvaritelj svoje pravice. Žena ima isto pravico v političnem življenju. Tudi žena čuti mnogokrat, tudi v raznih poklicih, na sebi sami, kaj pomeni danes delo. Gospodarske stiske ne prizanešajo nobeni rodbini. V vsaki rodbini revolucionirajo misli.

Moderni človek gleda na rodbino z drugačnimi očmi. In marsikatero rodbinsko življenje je danes zato brez vsebine in nezadovoljivo, ker mu manjka zveze z nalogo, ki jo moramo rešiti. Ali tu je tudi zavest strokovne organizacije, ki spada v ta novi rodbinski svet.

Strokovno gibanje ni krivo, če strokovna miselnost še ni prodrla v vse rodbine. Strokovno časopisje se prav dobro zaveda potrebe teh odnosov med gibanjem in rodbino. V krogu rodbine naj rase ljubezen do strokovnega gibanja in njega miselnosti, ki je potrebna.

Mnogi strokovničarji pa ne delajo prav. Njim žena še ni tovarišica. Žena jim je prav tisto, kar je bila nekdanj, le gospodinjska pomočnica in mati otrok. Ona bi pa morala biti tudi razredna tovarišica! Pravzaprav bi morala biti najzvestejša tovarišica moža. In dom bi moral biti kraj počitka po boju, vendar miru pred novim bojem. Kraj miru, v katerem se vsak dan iznova poraja vera v boj.

Ali taka rodbina potrebuje skupnost mišljenja moža, žene in otrok. Organizacija ni samo številčna stavba, ki se kaže na zunaj v boju in pri-

dobivanju članstva. Organizacija potrebuje tudi korenine in duševno poljudnost. Solidarnost, zvestoba, požrtvovalnost, vse te duševne vrednosti strokovnega boja ne nastanejo v velikem socialnem boju same od sebe. Potrebuje tudi zadnje sile tam iz globine, ki se zbirajo le v praelici življenja, iz doma, iz rodbine, ker le ta dva jih moreta nuditi.

Zato nismo razdiralci rodbine, kakor trdijo nekateri nasprotniki. Rodbino hočemo rešiti. Hočemo jo navdahniti v duhu sveta. Da ne izumrje, marveč izvrši npravstveno in duševno kulturno nalogo, ki ji je danes določena.

Naša doba vsiljuje prav novo vrsto rodbinske skupnosti. Znanstvena študija o Ameriki, ki je nedavno izšla, povdarja, da je Amerikancu danes pogostoma avto oni kraj, v katerem se tudi duhovno čuti v najboljši skupnosti s svojo rodbino. To zveni pretirano in ni za naše pojmovanje. Vendar tudi tukaj ni novo skupno življenje, ki družijo? Življenje bega po deželi z avtom?

Moderni človek je duhovno mnogo preveč vrasel tja v svet, da bi mogel brez življenja v svetu najti srečo v svoji rodbini. In zato delovni človek ne sme svoji rodbini nikdar prikrivati svojega sveta, sveta boja in vere, naloge prerojenja k pravičnosti.

In zato, v ta namen spada tvoj časopis na rodbinsko mizol!

Čitaj morda rodbini! Vsi ob svitu svetilke združeni in oče čitajoč in vsi zajeti po eni misli: to je svet zunaj, ki doma družijo. To je misel strokovničarstva, ki naj rodbino v skupnem življenju družijo.

Tako nastanejo velike vrednote, žarevajo npravstvene sile tja v strokovni boj. Duhovne korenine postajajo vedno finejše.

In tako prispeva rodbina in sodeluje iz globin svojega bistva, da postajajo vsi ljudje strokovnega mišljenja, ker enostavno ne morejo več čutiti drugače, kakor strokovno-organizatorično.

Po dr. Gustav Hofmannu.

Zakaj se nadaljuje vojna med Kitajsko in Japonsko. Ker velesile nočejo izsiliti posredovanja Društva narodov. Na strani Japonske je zlasti Anglija, ki si hoče najbrže razdeliti vzhodnoazijski trg. Japonska naj ima Mandžurijo, Anglija pa Kitajsko. Obenem bi obe velesile zapirali vrata s severa Rusiji, z morja pa Zedinjenim državam.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

K sklepom celjskega občinskega sveta.

Preskrba zasilnih del. — Znižanje plač mestnim delavcem.

Zadnja seja celjskega občinskega sveta, ki se je vršila pretekli petek, dne 20. t. m., je drastično pokazala, da se ogromna večina občinskih svetovalcev ne zaveda časov, v katerih živimo. Človek se mora čuditi, na kak način se rešujejo pri nas še ona redka socialna vprašanja, ki so se vendarle pretolkla do ušes odgovornih mož. Dočim so se pri vprašanju obdavčitve slanine kregali zastopniki mesarjev in trgovcev celouro med seboj, kakor da niso v občinskem svetu, temveč v kaki tržnici, so na drugi strani rešili vprašanje preskrbe javnih del brez debate, kakor da to ni problem, ki vzmernja cel svet in ki daje najboljšim umom sveta neverjetno mnogo skrbi.

Finančni referent dr. Vrečko je k temu vprašanju poročal, da se je pred dnevi vršila anketa raznih zainteresiranih oblastev in zastopstev (o kateri smo zadnjič poročali), ki je raziskovala možnosti uvedbe raznih javnih del. Finančni in gospodarski odsek občine je te možnosti proučil in se odločil predlagati delno regulacijo Koprivnice, t. j. izkop struge od Dobrave do železniške proge, kar bi stalo približno 560.000 Din. Sredstva za to delo naj bi se dobila naslednje: iz fonda ministrstva za socialno politiko, ki je namenjen za javne gradbe v omiljenje brezposelnosti, 200.000 Din; iz banovinskega fonda 100.000 Din; mestna in okoliška občina bi pa votirali vsaka po 100.000 Din. Ako bodo omenjene institucije ta denar prispevale, bi primanjkljaj 60.000 Din končno pokrila še mestna občina.

Zadnjič na anketi se je o tej stvari precej drugače govorilo. Že dejstvo, da veže finančni odsek prispevek mestne občine na to, da ga bo občina dala šele takrat, če bo dala banovina in ministrstvo svoj prispevek, izgleda tako, kakor da ima banovina več dolžnosti pobijati brezposelnost, kakor jo ima občina. Govorilo se je tudi, da bo pripravila občina predlog za uvedbo posebnega socialnega davka za izvedbo javnih del, kar upamo, da ne bo ostalo le pri besedah. Rečeno je bilo, da naj bo ta davek progresiven, tako da bo k omiljenju bede pripomogel vsak po svoji finančni moči. Oni, ki nimajo nič, naj ne dajo nič, oni, ki imajo malo, naj prispevajo le majhne zneske, oni, ki imajo pa še v teh časih, ko je vsak šesti delavec brezposeln in strada, naj imajo pa dolžnost, globoko seči v svoje žepe. Naj objektivno povemo, da se nam je v tem pogledu govor g. posl. Prekorška zelo dopadel, ko je ta predlog na anketi utemeljeval. Ali, kakor rečeno, v tej zadevi je treba moških

dejanj in mi v stvar ne bomo prej verovali, preden jo ne vidimo. Naj povemo pri tej priliki še dejstvo, ki je večini naših čitateljev itak znano, da one institucije, ki so dosedaj tako osamljeno reševale vprašanje brezposelnosti, da so te izčrpale svoja sredstva in da val brezposelnih oblega le še prazne blaginje. Kdor dan za dnem vidi te gladae množice in kdor ima z njimi opravka, se živo zaveda, da je to vprašanje resljivo le po geslu: **Država, vzemi tam, kjer je, in daj tja, kjer ni!** Naj si bodo moške, ki imajo opravka z mestnimi financami, na jasnem, da to, kar pišemo, niso prazne besede. Če trenutno nimajo direktnega opravka z brezposelimi, še to lahko vse pride, in sicer takrat, ko se bodo ti prepričali, da jim Borza dela in Pomožna akcija ne moreta več ničesar nuditi. Takrat se bo ta množica razlila po vseh pisarnah, kjerkoli bo upala, da ji zamorejo kaj pomagati. In občine so po državljanskem zakoniku dolžne pomagati, kajti one ne smejo dopustiti, da bi ljudje od lakote umirali. Celjska mestna in okoliška občina naj ne čakata samo na banovino in državo, temveč naj nujno poskrbita sredstev za omiljenje brezposelnosti.

K vprašanju znižanja plač je poročal finančni referent dr. Vrečko, da je tehnični oddelek občine izračunal, da bi se moralo število na tem oddelku zaposlenih delavcev znižati od 18 na 11, to se pravi, reducirati 7 mož. Ker je pa bojazen, da ti delavci v sedanjem času ne bodo mogli najti zaposlitve, predlaga, da se jim skrajši delovni čas in seveda tudi zaslužek od 8 na 6 ur dnevno. Poleg tega pa predlaga, da se tudi njim, kakor se je uradnikom, zniža plača za 10 odst. Mi smo že zadnjič pri znižanju uradniških plač, ko se je slo v celem »le« za 10 odst., izrekli svoj protest; kje naj pa najdemo besede, da dovolimo obsojimo ta čin, ki se je izvršil nad delavci. Če računamo dnevno 2 uri manj zaslužka, kar znaša 25% znižanja in še 10 odst. splošnega znižanja, zneso to skupno 35 odst. znižane plače. — Še pred nedavnim je pa občina zvišala stanovanja svojim delavcem, in sicer za okoli 40 odst. Če sedaj pomislimo, da zasluži večina teh delavcev od 4—6 Din na uro in da imajo skoro vsi družine, potem naj pa g. finančni referent pove, kako naj se preživljajo. Celjska mestna občina, ki je po besedah g. finančnega referenta prisiljena v tako-le štednjo, kar ji bo prihranilo okoli 80.000.— letnega izdatka, je izdala za planke okoli Glazije ca. 60.000 Din. Za javne vodnjake, ki so deloma še v tujni izdelani, okoli 75.000 Din. Ko je lansko leto potovalo 5 občinskih odbornikov, in to boljše situiranih, v Beograd, so znašale dijete za vsakega za 3 dni 3000 Din, kljub temu, da so imeli prosto vozovnico.

Pa ne samo, da občina pri takih izdatkih ni do krvi štedila, kakor dela to pri svojih delavcih, se je odrekla tudi dohodkom, ki bi manj imovite sloje malo ali nič ne zadeli. Ukinila je davščino na vozila, ki bi donosala letno najmanj 40.000 Din; dalje davščino na ponočni obisk gostiln in kavarn, ki bi ji donosala tudi najmanj 40.000 Din. Ukinila je davščino na prenočišča, ki bi jo

plačali tujci in ki jo imajo vpeljano vse večje občine, ki bi donosala najmanj 160.000 Din. Znižala je najemniški vinar od 8 na 4 odst., kar ni prineslo skoro nobenemu najemniku znižanje najemnine, pri čemur je izgubila najmanj 240.000 Din. Pri taksi za ogledovanje mesnih izdelkov in davščini na prenos nepremičnin iz pogodb med živimi je pa izgubila občina tudi nadaljnjih 100.000 Din. Če bi bila občina tam štedila, kjer bi to ne rezalo v meso in upeljala take davke, kakor smo jih zgoraj navedli, bi ji ne bilo treba tako zniževati plače, kakor se je to zgodilo mestnim delavcem niti uradnikom in še kak stotisočak bi ostal v pomoč brezposelnih. Če še povemo, da se je znižanje plač delavcem izvršilo, ne da so se prej vršila kakaj pogajanja z zakonitimi delavskimi zaupniki, potem bo vsak razumel, zakaj ne najdemo primernih izrazov, da bi ta čin obsodili, kakor zaslužijo. Obrnili se bomo v tej zadevi na višje instance, ker ta postopek bi bil zmožen gnati ljudi v kak nepremišljena dejanja. Delavci se zavedajo, da je stavka v podjetjih, ki proizvajajo elektriko, plin in vodo, po zakonu o zaščiti države prepovedana. Najmanj, kar moremo zahtevati, je pa to, da se potem v takih podjetjih z delavci ne sme tako postopati, kakor smo zgoraj opisali.

Struna je do skrajnosti napeta!

Doma in po svetu.

Zaradi škofijskega pastirskega lista proti sokolstvu se v časopisju krivi Vatikan, ki je vplival na to akcijo ter katoliško cerkev, ki je zapustila delokrog svojega duhovnega dela ter se soudeležuje politične akcije.

V Bolgariji zopet uboj. V bolgarskem mestu Varni je bil na glavni ulici z revolverskimi strelji ubit lekarnar Makašov, ki je pripadal Protogerovcem. Ubijalec je pobegnil kakor običajno pri umorih v Bolgariji. — V Sofiji so neznani ljudje ob 12. ponoči trkali na vrata, da jim Macedonec Georgija Stojanov odpre stanovanje. Stojanov pa tega ni storil, marveč je skočil skozi okno na ulico in zbežal. Neznanci so streljali za njim, a ga strelji niso zadeli. Po dogodku so se razgubili, da o njih ni sluha ne duha.

Pri pospravljanju snega na Dunaju je zaposlenih 6510 delavcev ponedelja, ponoči pa 514. Na Dunaju je namreč letos izredno mnogo snega.

Ponesrečen poskus puča čeških fašistov. Nek rezervni poročnik in znan pustolovec Ladislav Kobzinek, navdušen pristaš Gajde, je v noči od sobote na nedeljo v okolici Brna zbral okrog sebe kakih sto postopancev in brezposelnih, katerim je sporočil, da se ima to noč po vsej Češki izvršiti fašistični prevrat in da ima on nalogo, da zasede vojašnico 43. pehotnega polka v bližini Brna. Razdelil jim je nekaj samokresov in drugega orožja, nakar so ob 1. uri zjutraj preplazili zid, ki obdaja vojašnico, napadli stražo in jo razorožili ter zasedli posamezne objekte. Osupli vo-

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk;

Humoristično-satirične zgodbe.

»Ah,« je pomislila. »Da bi me Ivan Nikolajevič goljufal? Mogoče piše kje pismene romane z damami in se iz mene norčuje, ker sem bedasta analfabetka?«

Pelagija je pogledala ovoj, vzela pismo iz njega, ga razvila, nič ne more čitati.

Prvič v življenju je Pelagija obžalovala, da ne zna čitati.

»Dasiravno je tuje pismo,« je pomislila, »vendar bi rada vedela, kaj je v njem. Mogoče se radi tega pisma spremeni vse moje življenje. Mogoče bo bolje zame, da odidem v vas k kmečkemu delu?«

Pelagija je začela jokati. Tedaj se je tudi spomnila, da se je Ivan Nikolajevič zadnje čase spremenil — brke skrajšal in tudi lase si večkrat umiva.

In Pelagija sedi pri pismu, ga gleda in joka. Ali pisma vkljub temu ne more čitati. In pokazati ga komu tujemu — ne, to bi bila sramota.

Pelagija je vtaknila pismo v skrinjo, zakrpalala suknjo in čakala na Ivana Nikolajeviča.

Ko je prišel, se Pelagija ni niti najmanje izdala. Nasprotno, mirno mu je med pogovorom zagotovila, da se dolgočasni in da se želi kaj naučiti in da ji postaja že neumno, da je tako neumna ženska, ki niti pisati ne zna.

To je Ivana Nikolajeviča zelo razveselilo.

»Izborno,« je rekel. »Sam ti bom pokazal črke.«

»Pokaži,« je rekla Pelagija. In pazljivo je pogledala Nikola Nikolajeviča naravnost v odrezane brke nad ustmi.

Dva meseca, dan na dan, se je učila Pelagija čitati. Potrpežljivo je abecedovala, stavila zloge k zlogom in besede k besedam, pisala črke in se učila celih stavkov. Vsak večer je jemala skrivnostno pismo iz skrinje in poskušala razjasniti, kaj je v tistih črkah.

Ali to ni bilo tako lahko. Šele v tretjem mesecu se je Pelagiji posrečilo streti ta oreh.

Zjutraj, ko je odšel Ivan Nikolajevič na delo, je vzela pismo iz skrinje in ga začela čitati.

S trudom je razvozljavala lično pismo, pri tem jo je spodbujal prijeten vonj, ki je uhajal iz papirja.

Pismo je bilo pisano Ivanu Nikolajeviču.

Pelagija je čitala:

Čenjeni sodrug Kučkin!

Posiljam Vam obljubljeno čitanko. Upam, da si bo Vaša žena v dveh ali treh mesecih prisvojila vse te znanosti, ki so v tej knjigi. Obljubite mi, dragi mol, da boste uporabili ves svoj vpliv, da bo to res storila. Pregovorite jo, prepričajte jo, da je resnična sramota, ostati analfabetka. Na predvečer prihajajoče desetletnice bomo likvidirali analfabetizem v vsi republiki z vsemi sredstvi, ki so nam na razpolago!

Poskusite vse, Ivan Nikolajevič!

S komunističnim pozdravom

Marija Bolhina.

Dvakrat je čitala Pelagija to pismo. Nato je stisnila zobe. Vzdržati solz pa se vseeno ni mogla. Privrele so ji iz oči nehote. Zajokala je, zakaj čutila je nekje skrito krivico.

3. Preprosto zelenilo.

Tako, sedaj imamo jesen. Stavbna sezija, takorekoč, se bliža koncu.

Ne vem, kako je v drugih hišah, ali v naši hiši so bile vendar majhne obnove. Ograja na stopnišču je bila na novo prepleškana.

Razume se, da se to ni zgodilo na račun prebivalcev — pri nas stanujejo samo ubogi ljudje. Obnovitev se je izvršila na račun enega izmed najemnikov. Falot je zadel glavni dobiček — pet sto rubljev. In ta strah ga je naredil tako mehkega, da je dovolil, da smo mu odtegnili od tega dobička pet črvoncev za popravilo hiše. Šele potem, ko se je zopet nekako zavedel, mu je bilo neizrečeno žal. Ali tedaj je bilo že prepozno. Ograja je bila že prepleškana.

In sicer je bila ta ograja prepleškana zeleno. Lepo se je podajalo. Bila je odlična temnozeleno barva. Stara, rdeča barva, razumljivo, se še nekoliko vidi. Ali pa je morda tole pod barvo rjavina? Kdo ve? V ostalem pa je dobro narejeno. Z eno besedo: ne preslabo, človek instinktivno ne okrene takoj glave stran. Ograja je bila torej prepleškana. Splošno navdušenje je bilo radi te novosti. Predsednik najemnikov je imel celo majhen nagovor glede koristi duhovite ograje. In potem, po treh dneh — so začeli prebivalci zmerjati, zakaj se ograja tako slabo suši. Otroci, naravno, so se vsi pomazali in so bili kakor zebre.

Predsednik najemnikov je izjavil resolutno: »Sodrug, od te barve ne moremo vendar zahtevati nekaj nemogočega. Počakajte, posušila se bo, in tedaj Vas morda ne bo več umazala.«

(Dalje prihodnjič.)

jaki, ki so bili prebujeni iz spanja, se niso prav nič zoperstavliali. Napadalcu so potrgali telefonsko zvezo in postavili straže. Ko so se vojaki od prvega presenečenja opomogli, se je izmuznila skupina iz vojašnice in so po daljšem iskanju našli v mestu telefonsko govorilnico, odkoder so telefonirali na policijo in mestno poveljstvo. Takoj nato je bila alarmirana vsa garnizija, ki je potem po kratkem boju pregnala fašiste iz zasedene vojašnice. Pri tem je bilo 5 oseb težje ranjenih, 34 pa aretiranih.

Med Čehoslovaško in Avstrijo se je sklenil dogovor o reciprociteti v socialnem zavarovanju poljedelskega delavstva.

Aristokrat Papez se pojavlja in dela reklamo zase. Papez, glavni absolutistični nemški kancler (bivši) je govoril v Magdeburgu proti anonimnemu mednarodnemu kapitalizmu, češ, da more Nemčijo obnoviti le sodelovanje fizičnih in intelektualnih delavcev.

Veliko razburjenje v Berlinu je povzročila proslava nacionalnega junaka Horst-Vesela, ki so jo priredili v nedeljo nacionalisti z velikanskim shodom na Bülowplatzu. Radi komunističnih groženj je bila vsa berlinska policija in garnizija v najstrožji pripravljenosti. Vsi dohodi proti Bülowplatzu so bili najstrožje zastraženi in Bülowplatz sam je obdajal dvojni policijski kordon. Kljub temu je na mnogih mestih prišlo do manjših spopadov. Nacionalne so-

cialiste, ki so korakali po raznih ulicah, so komunisti raz oken polivali z vročo vodo, metali nanje kamenje in jih psovali. Policija je nato zapovedala, da se morajo na vseh hišnih frontah okna, ki vodijo na ulico, zapreti. Komunistični dom »Karl Liebknecht«¹, ki se nahaja v bližini Bülowplatz, je policija zasedla, ni pa mogla odstraniti ogromnih komunističnih transparentov, s katerimi so jo komunisti okinčali in pa velikanske rdeče zastave s kladivom in srpom, ki je vihrala raz strehe in ki je nacionalne socialiste najbolj bodla v oči. Skozi delavska predmestja sta drvela dva motorna kolesa, na katerih sta sedela dva fašistična pobalina, ki sta med dirom venomer streljala s samokresi na desno in levo, zlasti na lokale, kjer se zbira delavstvo. Izginila sta motorja neopaženo, potem ko sta več oseb ranila. Do večjih spopadov ni prišlo. Komunisti so kot protiakcijo najavili za prihodnje dni svoj »rdeči teden«² z velikimi zborovanji.

V francoskem Senegalju je izbruhnila vstaja domačinov — Arabcev.

Angleži se še niso pobotali z Indijo. Indijski prvaki so imeli sestanek, na katerem so odklonili ustavne reforme, ki so bile sklenjene na konferenci okroglo mize.

Radi pomanjkanja papirja je sovjetska vlada odredila, da se morajo časopisne naklade znatno znižati, istočasno pa zvišati cene časopisov.

Zakaj so se preselili tekstilni tovarnarji iz ČSR k nam?

Polom na českem. — Položaj vedno hujši: ni izvoza in ne konzuma. — Pri nas pa noč in dan obratujejo. — Kaj pišejo češki listi?

Ponovno smo že pisali v naših listih o kričečem razmerju, v katerem se nahaja v naši državi v najhujši gospodarski krizi privilegirana tekstilna industrija napram vsem ostalim slojem in podjetjem. Medtem ko pri nas vsi podjetniki ječijo vsled pomanjkanja surovin, zapirajo tovarne in odpustajo delavce, ko stoji trgovina, ker pada od dne do dne kupna moč vseh slojev, ko že več let kmet, posebno naš mali kmet, ne more ničesar prodati, niti toliko, da bi plačal davke, v tem času ima kader tekstilnih tovarnarjev, menda z 90 odst. inozemci iz Avstrije in zlasti iz severne Čehoslovaške, pri nas prav nebesa na zemlji.

Carinska zaščita in nizke mezde.

Ker je na uvoz tekstilnih izdelkov veljanska carina, ne morejo k nam uvažati tekstilni tovarnarji iz inozemstva. To povzroča, da se vedno rastejo pri nas nove tekstilne tovarne. Še bolj, kakor nizka carina, pa vabi tekstilne tovarnarje iz Dunaja in s severne Čehoslovaške skromnost naše delavstva, ki gara po teh tovarnah za mezde, kakršne pozna še samo kitajski tovarnar. Vsled tega trpi tudi naš konsument, ker na trgu tekstilnega blaga ni več konkurence, ampak diktirajo iste poljubno naše »domače«³ inozemski tovarnarji. Kmet pa zato ne more prodajati svojih pridelkov, ker zopet inozemstvo od nas ne kupuje agrarnih produktov, če ne more k nam uvažati tekstilnega blaga kakor popreje. Inozemci pa imajo iz tega v času naše najhujše bede ogromne, še vedno milijonske dobičke. Delajo ravno sedaj brez vsakega rizika, ker prodajajo le proti gotovini.

Kaj pišejo češki listi. — S starimi stroji v Jugoslavijo!

Doma, v Avstriji in Čehoslovaški, pa bi bili ti naši milijonarji že davno bankroti. Njihovo edino delo bi še bilo, da bi se par let čuvali svoje zapuščene prazne tovarne in stare stroje. Ne morda iz bratske ljubezni, ampak da se rešijo popolnega poloma iz revščine, in ker so zvedeli, kaka zlata pšenica bi jim lahko cvetela v Jugoslaviji, so ti kapitalisti pobrali svoje stare stroje, ne kapitala in z njimi prišli v Jugoslavijo ter tukaj, večina celo s pomočjo naših denarnih zavodov, postavili tekstilne tovarne. Naše občine pa so jim v svoji naivnosti še darovale krasna stavbišča in še nudile druge ugodnosti, da so se ti tuji ustvarili najdonosnejše zlate jame. Kajti doma bi bili ne-mogoči.

Počasno, toda neizbežno propadanje.

Pravkar pišejo češki listi sledeče o obupnem stanju tekstilne industrije v ČSR. Revija »Přítomnost«⁴ od jan. 1933 piše dobesedno sledeče:

»Situacija tekstilne industrije je naravnost obupna. Če se je v letih 1929 in 1930 govorilo o pasivnem življenju, je mogoče danes govoriti o počasnem, toda neizbežnem propadu. Usoda naše tekstilne industrije je v zgodovini vseh držav celega sveta edinstvena. Naša republika je podedovala po Avstro-Ogrski 81 odst. tekstilne industrije in proti temu samo okrog 28 odst. prebivalcev, oziroma konsumentov. Po prevratu je začelo pri nas v tekstilni industriji čez 2000 podjetij, pri čemur je našlo zaposlitev in preživ-

ljanje okrog 600.000 oseb. Do leta 1930 je vzdržalo obrat komaj 1531 podjetij in število uslužbencev je padlo na 277.505 oseb, oziroma za 54 odst. Od leta 1930 do leta 1932 je propadlo v tekstilni industriji zopet nad 10 odst. podjetij, tako da dela danes še samo okrog 60 odst. tekstilnih podjetij.

Najhujše zlo pa je v tem, da je moralo teh preostalih 60 odst. podjetij vsled izgube eksporta — z majhnimi izjemami — znižati produkcijo za 50 do 70 odst. Tako je padla stopnja kapaciteta tekstilne industrije na samih 30 do 35 odst. Vprašati se je, če je to stanje vzdržljivo in kako dolgo?

Vsak misleči človek ne more na to vprašanje, četudi bi bil še tak optimist, odgovoriti drugače, kakor da se mora pri teh razmerah v bližnjem času vse ustaviti. To si lahko izračunamo na prstih.

Izvoz je prenehal, domača trgovina padla.

Izvozna trgovina je prenehala, domača trgovina padla, režije in socialna bremena pa so pri današnji 30 do 35 odst. produkciji v mnogih slučajih ista, kakor prej pri 100 odst. obratu, trgovske izgube in davki rastejo, bančni kredit stane od 14 do 15 odst., a odjemalci plačujejo vsled slabe kupne sile povprečno po 4. do 6. mesecih. Kateri podjetnik se ob teh neznosnih okolnostih ni zrušil, je obojen k smrti jutri ali pojutrišnjem. In kaj potem — kdo bo preživel stotisoče nezaposlenih itd.?

Pri nas pa delavci jokajo pri strojih ob 16urnem delu...

Takšno je torej stanje v ČSR, odkoder so privzeli naši tekstilni milijonarji. Čeprav dobro vedo, kako bi se jim doma godilo, vendar dan na dan hujše izrabljajo in izmožgavajo naše bedno delavstvo. V Mariboru imamo slučaje, ko delajo naši državljani tem inozemcem 12 do 16 ur na dan, in izčrpani jokajo ob strojih, ko dobijo potem vsako drugo soboto za to 14dnevno delo v tovarnah, kjer letijo stroji noč in dan, celo samo po Din 150.— in morajo s tem živeti z rodbino vred.

Kako? ... Ali še vedno ni nikogar, ki bi zavrnil to uničevanje naših državljanov?

Mežica.

Z ozirom na članek, kateri je izšel v 14. številki »Jutra«⁵ od 17. jan. t. l. poročamo, da isti ne odgovarja dejanskemu položaju. Ost dopisa je naperjena proti zaupnikom, za kar ima dopisnik najbrž poseben patent. Zaupniki se čutijo napram delavstvu odgovorne v tako važnih vprašanjih, ker gre za več sto prizadetih ter niso pristali na noben predlog, kakor je poročal omenjeni, delavstvu zelo prijazen dnevnik. Mogoče bi to storili gospodje okrog omenjenega lista, kakor tudi pristaši okoli NSZ, da bi sklepali brez vednosti delavstva, kajti tudi njih glasilo »Delo«⁶ je priobčilo isti članek.

Grčar Viktor:

Pravljica o Velikem Mariboru.

(Nadaljevanje.)

Gospodje posestniki iz okoliških občin imajo torej dobre zaveznike v mestnih načelnikih, in dokler imajo te na svoji strani, ni se jim treba bati ničesar. V najskrajnejšem slučaju se bo šlo za zamujen vlak.

Saj ne bo prvič — pri nas gotovo ne. Treba je le spomniti, kako velikodušno so mariborski mestni očetje svoj čas prepustili iz same ljube komodnosti sosedom Pekračanom svoje pohorske gozdove in kako so se držali, ko so se 1849 — nebo se odpre samo vsakih sto let enkrat — ob početku ustavne dobe v Avstriji, počele konstituirati nove občine na osnovi novega občinskega zakona. (Grof Stadion.) Tedaj se je začelo na osnovi obrambe lokalnega ponosa slično prerekanje med meščani in okoličani, kakor sedaj. Vsled nepopustljivosti purgarjev na eni strani in trme okoliških purgarčev na drugi strani se je konstituiranje mestne občine zavleklo vse do 1866, ko je bilo z novim občinskim redom za Maribor zaenkrat definitivno rešeno vprašanje konstituiranja mestne občine. Samo ne smemo pozabiti omeniti pikanterije iz tistih dni, da so mestni očetje namreč leto poprej — 23. 12. 1865 — zopet prostovoljno vrnili občini Krčevina ozemlje severno od Vinarske ulice in Tomšičevega drevoreda, ki ga je mestna občina dobila in uživala izza sporazuma iz leta 1850, torej polnih 16 let, menda da si tako prihrani enega policajca. To je namreč oni del Krčevine, ki sega danes prav v središče mesta Maribor in kjer so danes doma gospodje, ki vodijo borbo okoličanov proti mestu in ki bodo, preden pristanejo na priključitev Mariboru, raje ustanovili po eno veliko okoliško občino Maribor levi breg in Maribor desni breg, v kateri naj bi se združile vse občine mestne okolice, po katerih sežajo skomine meščanov. Saj ne bi bila napačna takale rešitev. Imeli bi kar tri Maribore in za imena ne bi bili nikoli v zadregi: Maribor mesto, Maribor levi breg, Maribor desni breg. To bi odgovarjalo upravnim razdelitvi. Ali pa Maribor srednji,

Odškodnina vajencem in vajenkam za časa učne dobe

Novi obrtni zakon je stopil v veljavo že 9. marca 1932 in § 267. pravi sledeče:

Učencu pripada po enem dovršenem letu učenja odškodnina za delo. Minister trgovine in industrije bo predpisal v sporazumu z ministrom socialne politike in narodnega zdravja in po zaslišanju zbornic (obrti) in delavskih zbornic z uredbo posebne odredbe o najmanjših zneskih te odškodnine.

Predlog uredbe, katero so izdelale skupno vse Delavske zbornice v državi na podlagi § 267. novega obrtnega zakona, kjer se določuje vajencem za delo minimum odškodnine. Ta predlog je bil v mesecu marcu 1932 predložen pristojnim ministrstvom.

Predlog te uredbe se glasi:

§ 1. Delodajalec, kateri daje učenca za časa učenja stanovanje in hrano, ni dolžan dati v drugem in tretjem letu nikake nagrade. V 4. letu pa je dolžan dati 20% plače določene v smislu § 5. te uredbe.

§ 2. Delodajalec, kateri ne daje učenca za časa učenja stanovanje in hrano, je dolžan dati v drugem letu 40%, v tretjem letu 60%, v četrtem pa 80% plače, katere je ugotovljena na način, predpisan po § 5. te uredbe.

§ 3. Delodajalec, kateri daje učenca hrano brez stanovanja, mora dati učenca minimalno plačo v višini ene tretjine, a delodajalec, kateri daje učenca stanovanje brez hrane, mora dati učenca odškodnino v višini dveh tretjin iznosa navedenega v § 2. te uredbe.

§ 4. Ako delodajalec da vajencu obleko in jo je vajenec sprejel, tedaj se zniža učenca pravica na odškodnino za vrednost obleke.

§ 5. Plača, katere služi kot osnova za odmerjanje odškodnine v smislu § 1. do 3. te uredbe je najnižja povprečna zavarovana dnevica OUZD. Banska uprava bo objavila vsako leto najnižje povprečne zavarovane dnevne delav. zavarovanja.

§ 6. Ta uredba dobi veljavnost z dnem objave v »Službenih Novinah«.

Sicer te odškodnine ne bodo kaj visoke. Toda bolje je nekaj, kot nič. Zahtevamo samo, da naj se to čimprej tudi uveljavi.

V kratkem se bodo sklicali po vseh krajevih dravske banovine shodi v ta namen rešitve.

Maribor severni, Maribor južni. Ali pa: Maribor pravi, Maribor vino-toški, Maribor pokopališki. In še naprej, imen kolikor treba. In vse bi se krepko razvijale — ene med tednom, druge po nedeljah, tretje pa ob sedminah. Če že drugače ne bomo bogati, bomo po imenih. In, pri nas gre itak vse rado na tri!

Mogoče se bodo tudi meščani navdušili za tri Maribore. Potem vsaj ne bo ovir sporazumni ureditvi te zadeve in sto let se ne bi povrnilo zastoj!

Dejansko se bližamo stoletnici, ko so se počele ustvarjati sedanje občine. In dejanski bo menda letos tisto leto, ko se bodo v novih razmerah ustvarjale nove. Če pa se že ustvarjajo, naj bi se vsaj ustvarile take, da bi ustrezale zahtevam današnjega časa, če nam je že težko misliti za sto let naprej. Pri tem ne smemo igrati mali interesi sodobnikov prav nobene vloge. Če bi šlo po volji vsakega malega magnata, bi dobili toliko županov, kolikor je hiš. Dokaz temu je ravno konstituiranje občin pred sto leti. Saj smo dobili samo na ozemlju bivše mariborske oblasti nad šeststo občin. In da omenim samo najmanjše občine po srezih, dobimo čudne številke. (Podatki so po štetju iz l. 1921, ker rezultati zadnjega štetja še niso publicirani.) Tako imamo v srezu Ljutomer občino Podgorje z 31 gospodarstvi, 88 moškimi in 93 ženami, v srezu Maribor, d. br., občino Bojtina z 32 gospodarstvi, 87 moškimi, v srezu Maribor, d. br., občino Smrečno z 20 gospodarstvi, 66 moškimi in 59 ženskami, v srezu Maribor, l. br., občino Kaniža s 25 gospodarstvi, 70 moškimi in 80 ženami, v srezu Murska Sobota občino Bokoraci s 34 gospodarstvi, 84 moškimi in 80 ženami, v srezu Ptuj občino Pušenci s 44 gospodarstvi, 98 moškimi in 127 ženami, v srezu Ptuj občino Desetinci s 24 gospodarstvi, 49 moškimi in 60 ženami, v srezu Ptuj občino Mala vas s 23 gospodarstvi, 102 moškimi in 130 ženami, v srezu Šmarje občino Sv. Katarina s 23 gospodarstvi, 78 moškimi in 87 ženami. To so vsekakor velike administrativne enote, ki so sicer živele sto let, ki pa tempa današnje dobe vendar več ne preneso. Pa bi vendar rade živele še naprej. In ne bo lahka stvar, napraviti življenja zmožne upravne enote, ako se bo pri tem oziralo na voljo posameznikov.

In če se bo tako delalo pri Mariboru samem, ne bo drugače.

(Nadaljevanje prihodnjici.)

Maribor.

Predavanje o sodobni Kitajski.

V sredo, dne 25. t. m., ob 20. uri se bo vršilo v predavalnici Delavske zbornice, Sodna ul. 9/II, predavanje »Svobode«. Predaval bo s. prof. Faval o temi »Sodobna Kitajska«. Vstopnine ni. Delavci, nameščenci, pridite polnoštevilno!

Delavska predstava v mariborskem gledališču, ki se je vršila minulo soboto, je bila dobro obiskana. Upriporjena je bila zgodovinska drama »Celjski grofje«⁷ od pisatelja Bratka Krefta. Nastopajoči igralci so se kar najbolje potrudili ter odigrali svoje vloge z veliko ljubeznijo in umetniško dovršenostjo, za kar so želi obilo zaslužene priznanja.

Zopet kupčije z agenti za »aparate«. Neprestano se pojavljajo pri naših delavcih nepremišljene kupčije z raznimi domačimi in tujimi agenti za nakup vsemogočega nepotrebnega blaga in zlasti aparatov, s katerimi se pogrezajo delavci v lahkomišljene dolgove. Nekaj časa k sreči ni več slišati o kupovanju dražjih srajc in hlač, ki jih ponujajo dunajski izdelovalci perila. Pač pa dobivamo sedaj kar zaporedoma pritožbe delavcev radi kupčij neklih aparatov, ki jih ponujajo posebno ženam delavcev agenti zagrebške tvrde pod vsemogočimi priporočili za drag denar Din 330.—. Ženske verjamejo agentom, da služijo ti aparati tudi za preprečevanje — zanošenja, kar pa seve nikakor ni res. Agenti zahtevajo nekaj naplačila in potem pošljejo aparat po povzetju, kar naročilo še podraži. Na to sledijo opomini in advokatske grožnje s tožbo. Na na-

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

ročilih je še drobno tiskana pripomba, da se lahko toži kar pred zagrebškim borznim razsodiščem. — Delavce in delavke predvsem opozarjamo ponovno, naj ničesar ne kupujejo od agentov, ker so takšne kupčije vedno najdražje, zlasti mnogo dražje, kakor v domačih trgovinah, ki jih imamo vendar dovolj. Če pa ste že podpisali takšno naročilo, Vam istega ni treba izpolniti, ker so te kupčije po določilih § 143 do 145 obrtnega zakona neveljavne in nične. Trgovinski potniki namreč ne smejo obiskovati privatnih strank za naročila in kupčije. Tako je že tudi razsodilo tukajšnje sodišče. Posebno pa se tudi ne more zasebnik obvezati za pristojnost borznega razsodišča. Tudi taka obveza je neveljavna. Takih aparatov in drugih podobnih naročil torej ni treba sprejemati, četudi ste podpisali naročilo. Če pride do tožbe, Vam bo morala trditi, da stroške povrniti. — Naši čitatelji lahko dobe vedno potrebna pojasnila v uredništvu »Delavske Politike«, Ruška c. št. 5. — Na tem poročilu obenem vidite, kake velikanske važnosti je za delavstvo, da čita svoj časopis, v katerem boste vedno našli važnih nasvetov glede službe in drugega, kar rabite v življenju.

Nezgoda. Te dni se je ponesrečil kapelnik godbe Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev, g. M. Schönherr. Na stopnicah mu je namreč spodrsnilo in je tako nesrečno padel, da je zadobil težje telesne poškodbe. Želimo vrlenu kapelniku, ki se zdravi v bolnici, skorajšnje okrevanje.

Upravno sodišče v Celju je te dni razsodilo, da se določbe mariborske mestne občine o pobiranju davščine na nezazidane parcele kot nezakonite razveljavijo. Sodišče je s tem ugodilo pritožbam posameznih hišnih lastnikov proti tej davščini.

Mestno avtobus podjetje razglasa, da so proste avtobusne legitimacije, ki so bile izdane za minulo leto, veljavne le do 31. t. m.

Občni zbor SK »Svobode« Maribor se bo vršil dne 10. februarja ob 20. uri v društvenem lokalu.

Pevski odsek pekov. V nedeljo, dne 29. januarja ob 10. uri dopoldne se vrši v društvenem lokalu pri »Zlatem konju« občni zbor z običajnim dnevnim redom. Podporni člani imajo za eventuelne predloge dostop. — Odbor.

Vse, kar rabite za pisarno, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

Trbovlje.

Požar. V nedeljo, dne 15. t. m. zvečer je do tal pogorela pogonska postaja žične železnice TPD na Pleškem. Škoda se ceni na več milijonov dinarjev. Kako je prišlo do izbruha požara, se še za enkrat ni ugotovilo. Ko je prišel nočni čuvaj pred 10. uro zvečer v službo, je že gorelo, tako da ni mogel več do telefona, da bi alarmiral gasilce, marveč se je moral podati na dnevni kop Neža, odkoder mu je bilo šele mogoče javiti požar. Gotovo je, da ne bi prišlo do požara, ako bi gospodje pri TPD malo manj štedili ter nastavili čuvarje tudi po dnevu, ko obrat, ki je skoro pol ure oddaljen od ostalih rudniških naprav, počiva in ni nobenega človeka v bližini. Ni v redu, da se na eni strani tako štedi, ko gredo ravno na drugi strani milijoni po zraku. Pa ni še to dovolj. Vsled požara bo trpel celi obrat več mesecev, dokler se škoda ne popravi. Trpelo bo v prvi vrsti delavstvo, kajti govori se že danes, da bodo vsled te nesreče mo-

rali praznovati gotovi deli rudnika, kar bo zopet rudarje najhujše prizadelo.

Slov. Javornik.

Stalne nesreče v javorniškem obratu. Kakor smo to že predvidevali, se dogaja. Silen tempo, ki ga tovarna diktira, pomanjkanje najpotrebnejših delovnih sil in še mnogo drugega, že zahteva svoje žrtve. V zadnjih desetih dneh so bile na Javorniku tri nesreče. Najprej je stroj nekemu delavcu, ki ima od zdravnika določeno »lahko službo«, potegnil k sebi roko. Če bi prizadeti ne imel dovolj duhaprisotnosti in bi roke ne potegnil takoj nazaj, bi mu zmanjkala cela roka, tako pa mu manjka pol palca, in kazelec ima tako pretegnjen, da ne bo več za rabo. — Drugemu je spet padel magnet na nogo. — Tretja nesreča se je pa zgodila pri pentlanju ploščatega železa. Ko je zanjkar Valentin Črv pri valju žareči kos ploščatega železa, dolg kakih 12 metrov, ravnal v valj, se je napravila za njim pentlja in kos železa ga je pritisnil k valju ter ga žgal v nogo. Železo je drselo okrog noge v valj in ko bi ne priskočil hitro tovariš in ne rahljaj s kleščami zanjke, bi ta zanjka mogel povsem odžgati. Pa že brez tega sta nogi tako nažgani, da bo delavec — če pojde vse po sreči in niso kosti prizadete — najmanj šest mesecev delanezmožen. Ta nesreča je povzročena zaradi odtegnitve še enega delavca k temu poslu, ki je vedno bil tam in imel predvsem nalogo paziti, da se take pentlje ali zanjke ne napravijo. Zdaj ga ni in Črv je žrtev varčevanja. Če KID sama ne bo uvidela kaj pomenijo njeni ukrepi, bo potreben apel na Inspekcijo dela, ki bi že tako in tako na Jesenicah imela zelo mnogo dela. — K zadnjemu poročilu o nesreči na Jesenicah pripominjamo, da omenjeni ponesrečenec ni Franc nego Janez Rabič, da je prišel v martinarni med dva ozkotirna vagončka, ker so ga tja vrgla vrata nekega oddelka, ko je hotel en vagonček zavreti. Zgodilo se je to v martinarni in je nesreča k sreči lažje značaja, kakor je bilo prvotno mišljeno. Ohranjeni mu bosta obe nogi. Toliko javljamo naknadno.

Kranj.

Pri nas gre delavsko gibanje svojo pot naprej, kakor povsod v današnjih dneh. Brezposelnost raste od dneva do dneva, delavstvo pa s strahom gleda v bodočnost. Tudi pri nas se je ustanovil **pomožni odbor**, ki naj bi skušal zaveziti val pomanjkanja in bede. Toda pri sestavi tega odbora so delavstvo prezrli, proti čemur moramo kar najodločneje protestirati. Svobodne strokovne organizacije so postale tudi v Kranju važen činitelj, preko katerega merodajni gospodje ne bodo mogli več iti. Šele, ko je organizacija sama delegirala svojega zastopnika v pomožni odbor, so to imenovanje menda nekako sprejeli. Pripominjamo, da v bodoče ne bomo več vsiljevali svojega sodelovanja pri pomožnih akcijah, ker smo prepričani, da nas boste še prosili, takrat pa vam bomo jasno in odločno povedali, kakšna je vaša in naša dolžnost. — V splošnem pa je pri nas razveseljivo dejstvo, da se Splošna delavska zveza za Jugoslavijo in podružnica »Svobode« v Kranju zelo lepo razvijata. V društveni dvorani pri Jegliču je vsako nedeljo zelo živahno. Dopoldne se vrše predavanja, popoldne plesna šola, kadar pa so igre naštudirane, gledališke predstave. Tako smo v letošnji seziji vprizorili »Hlapca Jernejca«, »Šarlejevo tetko« in 25. decembra 1932 pa smo priredili božičnico, spojeno z otroškimi deklamacijami in otroško predstavo. Nato pa je bilo obdarovanih 127 delavskih otrok. Na tem mestu moramo pripomniti, da bi božičnico v takem obsegu ne mogli prirediti, če bi tukajšnje tovarne (izvzemši Intex in

Gospodarska kriza in šolstvo.

Društvo »Sola in Dom« v Ljubljani nam pošilja naslednji članek:

Ob zaključku leta se navadno sestavljajo bilance o uspehu dela v preteklem letu. O uspehih v šolah se sestavljajo pregledi navadno s koncem šolskega leta. Srednje šole imajo po novem zakonu sklep prvega polletja pred božičem, in zato smo dobili prva poročila o uspehih v prvem polletju na srednjih šolah za semestralne, oziroma božične počitnice.

Potrebno je, da pogledamo, kako se je naše šolstvo razvijalo v zadnjem letu pod vplivom sedanje gospodarske krize. O tem nimamo podrobnih podatkov, vendar moremo na podlagi poedinih člankov in poročil dati približno sliko razvoja našega šolstva v preteklem letu, ki kaže, kako se je gospodarska kriza javila tudi v šolstvu in to na vseh stopnjah (kategorijah) od osnovne šole do vseučilišča.

I. O šolski mladini.

Prežalostno je poglavje o šolski mladini v industrijskih revirjih, kjer pohaja v šolo deca brezposelnih brez obleke, brez hrane, bolna, telesno izčrpana, da je vsaj nekaj ur na toplem v družbi mladine in kjer dobi morda kosček kruha ali čašico mleka, ako je v kraju organizirana pomoč siromašnim. V takih krajih pride beda našega naraščanja bolj do izraza, ker je koncentrirana na enem mestu; toda nič manjša ni beda v nekaterih podeželskih občinah, gorskih, vinčarskih, kjer ni nobenega zasluga in ne dovolj plodne zemlje, ki bi preživela številne družine. Raztrgani, premraženi brez vsakega zajtrka prihajajo otroci ure daleč v šolo.

Učiteljstvo iz takih krajev bi nam lahko navedlo primerov, kako se je zgrudil otrok med poukom, ker je oslabil.

Kakšni so učni uspehi v takih razmerah, si lahko misli vsak, — da ne govo-

rmo o vzgojnih —, ker še tako skrbni učitelji ne more zabrisati socialnih razlik med učenci in dokazati lačnim želodcem, da so polni, ko vidijo pri drugih izobilje. Kaj prinesejo otroci od doma, od staršev, ki žive v največji bedi, v zapuščenem, praznem, mrzlem stanovanju, z naberačeno hrano v vednem strahu, kaj bo jutri. (Nova pedagogika govori o vzgoji osebnosti!) Kako naj se vzgajajo iz te mladine ponosni, odkriti značaji, ko dožive vsak dan brez števila ponižanj in udarcev. V taki mladini je samo odpor in boj proti vsem in vsemu, kar jih tišči in boli.

Tudi na srednjih šolah je mnogo mladine, ki je hudo prizadeta radi sedanjih gospodarskih razmer. V kakšnih prilikah žive danes nekateri dijaki, je nekaj nepopisnega. Res, da ne prihajajo več s kmetov otroci siromašnih staršev, ker so izdatki za stanovanje in prehrano veliko previsoki, da bi jih zmogel najboljši plačan delavec ali tudi trden kmet. Delavske in kmetške mladine študira vedno manj, vedno več pa je uradniških otrok in otrok delavcev, ki žive v mestu in posebno otrok premožnejših slojev iz večjih krajev in iz mest, kjer so srednje šole. Teh poslednjih je povprečno nad 50 odstotkov. Tako je postala srednja šola bolj privilegij mestnega prebivalstva.

Včasih so si siromašni dijaki pomagali z inštrukcijami, ali število tistih staršev, ki lahko plačajo inštrukcije, je vedno manjše in ako že vzamejo inštruktorja, dobi lahko profesorja ali učitelja, ker jih je toliko brezposelnih. Dijaki pa prezebajo v mrzlih nezakurjenih stanovanjih brez knjig in učnih pripomočkov. Posledica je, da se potem zbirajo pri tistih, kjer je zakurjeno in ne da bi študirali, zabijejo čas na kak drug način, ki morda ravno ni primeren za mladino.

(Dalje prihodnjič.)

Pluj.

Tukajšnja podružnica Zveze delavskih žen in deklet je vložila mestnemu načelnstvu protest proti povišanju cen moki in kruhu ter predlagala, naj bi banska uprava onemogočila izžemanje ljudstva po borznih spekulacijah.

K pomožni akciji za brezposelne. Konstatiramo, da baš oni krogi, ki živijo v izobilju, nimajo srca za uboge. Neka gospa, žena visokega gosпода, ki je tudi sama v službi, »ni mogla« kaj prispevati z izgovorom, da nima manj drobiža kot Din 20. Pa tudi neki dobro poznani gospod zagovornik je nabiralcema odklonil prošnjo z izgovorom, da je sam »re-vež in brezposeln«. Upamo, da se mu v tem slučaju ne bo odreklo kosila v kuhinji za brezposelne... Več prihodnjič.

»Volks-Funk« ilustrirani radiovestnik izhaja tedensko enkrat na 52 straneh. Poleg lepih ilustracij in romanov ter tehničnih prilog, prinaša radioprograme vseh evropskih oddajnih postaj. »Volks-Funk« je glasilo delavske radio-zveze v Nemčiji in se naroča na naslov: »Volks-Funk«, Verlag G. m. b. H., Berlin SW 68, Lindenstrasse No. 3. Naročnina znaša mesečno Din 20.—

Zbirajte za tisk. sklad!

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio Welt«. Naroča se Administration der »Radio Welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vlože obrestujemo po 5 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.